

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

[Signature] /проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” *серпня* 20 24 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

вибіркова

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Галузь знань 23 Соціальна робота

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Місцеве самоврядування складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Гнатчук Оксана Степанівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Викладач: **Гнатчук Оксана Степанівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

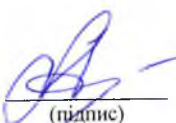
(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни: Метою дисципліни «Місцеве самоврядування» є формування у студентів цілісного уявлення про систему місцевого самоврядування, її структуру, функції та значення для розвитку демократії та громадянського суспільства. Це включає: розуміння принципів та функцій місцевого самоврядування; засвоєння історичного розвитку місцевого самоврядування; формування навичок управління; підвищення обізнаності про сучасні виклики та перспективи; розвиток громадянської свідомості та активності; ознайомлення з кращими практиками. Ця дисципліна допоможе студентам зрозуміти важливість місцевого самоврядування для суспільного розвитку та підготує їх до активної участі в управлінні місцевими справами.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

Пререквізити – Для успішного вивчення дисципліни "Місцеве самоврядування" у контексті соціального забезпечення, студенти попередньо освоїли наступні дисципліни: «Соціальна робота; історія, теорія, практика», «Вступ до соціальної роботи», «Соціальна політика», «Основи економічних знань».

Результати навчання:

Знати:

- теоретичні її засади, правове середовище та механізми сприяння розвитку місцевого самоврядування; об'єктивні передумови виникнення останнього як форми народовладдя;
- концепції місцевого самоврядування;
- його поняття та суть, основні ознаки і принципи;
- специфіку відображення теоретичних засад місцевого самоврядування у чинному законодавстві України;
- конституційні основи місцевого самоврядування;
- положення Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні";
- положення Європейської хартії місцевого самоврядування;
- механізми реалізації державної регуляторної політики у населеному пункті;
- методи комплексного аналізу функціонування органів місцевого самоврядування в межах певних адміністративно-територіальних одиниць, порівняльного й інституційного аналізу для визначення ефективності державно-управлінських рішень за результатами виконання програм розвитку територій на основі відповідного вітчизняного та зарубіжного досвіду;

Вміти:

- застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності та оцінювати чинники, що впливають на формування системи місцевого самоврядування, проводити аналіз сучасних законопроектів у сфері місцевого самоврядування на основі концепцій місцевого самоврядування;
- аналізувати основні принципи місцевого самоврядування;
- проводити аналіз "сильних" і "слабких" сторін принципів автономії місцевого самоврядування;
- аналізувати відображення принципів автономії місцевого самоврядування у загальнодержавному правовому полі та в локальних нормативних актах;
- розробляти пропозиції щодо узгодження норм Конституції, Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", Європейської хартії місцевого самоврядування;
- визначати основні тенденції розвитку вітчизняного законодавства у сфері місцевого самоврядування;
- визначати основні вектори імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування до українського законодавства, висувати пропозиції, спрямовані на підвищення обсягу та якості надання громадських послуг, застосовуючи нові форми і методи, у тому числі шляхом встановлення партнерських відносин між органами місцевої влади та недержавним сектором, а також пропозиції (проекти) до державних, регіональних і галузевих програм соціально-економічного розвитку за результатами аналізу державної політики та соціально-економічного стану країни, регіону, галузі, базуючись на методології

конструювання відповідних моделей та з урахуванням наявних ресурсів та механізмів упровадження державно-управлінських рішень;

- оцінювати переваги кожного із секторів територіальної громади в процесі надання громадських послуг і на цій основі вдосконалювати їх організацію; аналізувати стан фінансово-інвестиційних ресурсів міста (селища, села), доходну та видаткову частини місцевого бюджету, податкову базу місцевого самоврядування, кредитоспроможність місцевих органів влади, регіональні нагромадження та фінансові ринки;

- формулювати практичні рекомендації органам державної влади й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів економічного регулювання;

- застосовувати принципи організації системи місцевого самоврядування, його форми та методи, функції та повноваження органів і посадових осіб місцевої виконавчої влади й органів місцевого самоврядування на основі принципів ефективності, прозорості та демократичності; вільно користуватися відповідними джерелами інформації.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей і програмних результатів відповідного стандарту вищої освіти: ЗК 1-3, 7, 9, 10-16; ФК 1, 14; ПРН 1, 2, 9, 14, 20.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави;

ФК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;

ПРН 1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності;

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення;

ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців;

ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення;

ПРН 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни ***Загальна інформація***

Назва навчальної дисципліни МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	2	15		15		60		залік
Заочна												

Структура змісту навчальної дисципліни

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та правові аспекти місцевого самоврядування												
Тема 1. Місцеве самоврядування як особлива форма публічної влади. Реформа місцевого самоврядування в Україні	6	3	3				10						
Тема 2. Законодавча основа місцевого самоврядування в Україні	4	2	2				10						
Тема 3. Організація та інституційний розвиток місцевого самоврядування	4	2	2				10						
Теми занять	Модуль 2: Практичні аспекти та розвиток місцевого самоврядування												
Тема 4. Депутатська діяльність на місцевому рівні	6	3	3				10						
Тема 5. Управління місцевим економічним розвитком	4	2	2				10						

мад													
Тема 6. Публічність влади та громадська участь в місцевому самоврядуванні	6	3	3			10							
Усього годин	90	15	15			60							

Тематика семінарських занять

№	Назва теми з основними питаннями - план	Кількість годин
1	Тема 1. Місцеве самоврядування як особлива форма публічної влади. Реформа місцевого самоврядування в Україні План. 1. Сутність та функції місцевого самоврядування 2. Децентралізація та адміністративно-територіальна реформа в Україні	3
2	Тема 2. Законодавча основа місцевого самоврядування в Україні 1. Загальний огляд української нормативно-правової бази про місцеве самоврядування 2. Нормативні акти органів місцевого самоврядування	2
3	Тема 3. Організація та інституційний розвиток місцевого самоврядування 1. Структурні елементи системи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження і лінії конфлікту. 2. Організаційна структура органу місцевого самоврядування і особливості служби в ОМС	2
4	Тема 4. Депутатська діяльність на місцевому рівні 1. Статус, основні гарантії і повноваження депутатів місцевих рад 2. Депутатська діяльність на сесіях місцевої ради, у постійних комісіях ради і з виборцями	2
5	Тема 5. Управління місцевим економічним розвитком 1. Планування і бюджетування на місцевому рівні 2. Управління комунальним майном ТГ 3. Маркетинг територій та управління проектами 4. Співробітництво територіальних громад	3
6	Тема 6. Публічність влади та громадська участь в місцевому самоврядуванні 1. Електронне врядування та доступ до публічної інформації 2. Форми і методи участі громадян у місцевому самоврядуванні	3

Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість
----------	------------------------------	------------------

		ГОДИН
1	<p>Тема 1. Місцеве самоврядування як особлива форма публічної влади. Реформа місцевого самоврядування в Україні</p> <p>-Побудуйте класичну матрицю зв'язків між такими ознаками місцевого самоврядування: демократичність, децентралізованість, територіальність, правовий характер, характер соціальної служби, фінансово-економічний характер, політичний характер</p> <p>-Визначте сильні й слабкі сторони для основних принципів автономії місцевого самоврядування: правової, організаційної та фінансової (SWAT-аналіз, порівняльна таблиця).</p> <p>-Виявіть можливості та загрози, пов'язані з основними принципами автономії місцевого самоврядування. Виявіть засоби перетворення загроз на можливості (SWAT-аналіз, порівняльна таблиця).</p>	
2	<p>Тема 2. Законодавча основа місцевого самоврядування в Україні</p> <p>-Виявіть специфіку вітчизняних і європейських підходів щодо здійснення місцевого самоврядування (порівняльна таблиця).</p> <p>- Сформулюйте пропозиції щодо узгодження норм Конституції України, Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Європейської хартії місцевого самоврядування (доповіді, есе).</p> <p>- Визначте особливості та пріоритети у розвитку вітчизняного законодавчого забезпечення місцевого самоврядування. Виявіть “сильні” й “слабкі” сторони у розвитку вітчизняного законодавства у сфері місцевого самоврядування (SWAT-аналіз, порівняльна таблиця).</p> <p>- Виявіть значення Європейської хартії місцевого самоврядування (ЄХМС) для європейської демократії</p>	
3	<p>Тема 3. Організація та інституційний розвиток місцевого самоврядування</p> <p>-Визначте структуру та склад органів місцевого самоврядування демократичних країн (SWAT-аналіз, порівняльна таблиця).</p> <p>-Зробіть порівняльний аналіз комунальних підприємств, установ та організацій (порівняльна таблиця).</p> <p>-Охарактеризуйте виконавчі органи місцевої ради та повноваження посадових осіб (презентація).</p>	
4	<p>Тема 4. Депутатська діяльність на місцевому рівні</p> <p>-Розкрийте юридичний аспект і практичний підхід до</p>	

	<p>статусу депутата місцевої ради (есе, доповіді).</p> <p>-Розкрийте особливості застосування антикорупційного законодавства щодо депутатів місцевих рад та особливості повідомлення їх про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. (презентація, доповідь)</p> <p>-Проаналізуйте особливості діяльності депутата місцевої ради (доповідь. Есе, презентація).</p>	
5	<p>Тема 5. Управління місцевим економічним розвитком .</p> <p>-Охарактеризуйте сутність та алгоритм формування бюджету місцевої ради (реферат, есе)</p> <p>-Проаналізуйте можливості офіційного порталу публічних фінансів України (доповіді, есе).</p> <p>-З'ясуйте основні джерела податкових надходжень місцевих рад (SWAT- аналіз, порівняльна таблиця).</p>	
6	<p>Тема 6. Публічність влади та громадська участь в місцевому самоврядуванні</p> <p>-Визначте практичні принципи співпраці зі ЗМІ. Обґрунтуйте обов'язок ЗМІ з висвітлення роботи депутата (доповідь, есе).</p> <p>-З'ясуйте види громадського контролю за діяльністю органів влади (порівняльна таблиця).</p> <p>-Розкрийте сутність, функції та особливості функціонування громадських рад. (SWAT- аналіз, порівняльна таблиця).</p>	

Самостійна робота студента

№	Завдання для самостійної роботи	Год.
1	<p>Визначте сутнісні ознаки місцевого самоврядування.</p> <p>Охарактеризуйте функції та принципи місцевого самоврядування.</p> <p>Визначте державотворче значення концепцій місцевого самоврядування.</p> <p>Охарактеризуйте проблеми вимірюваності головних ознак місцевого самоврядування.</p> <p>Визначте ступінь реалізованості основних ознак місцевого самоврядування в сучасній Україні.</p> <p>Підготуйте презентацію про плюси і мінуси децентралізації щодо вашої територіальної громади.</p> <p>-Сформулюйте пропозиції щодо оптимізації підходів до розробки та впровадження локальних нормативних актів стосовно відображення принципів автономії місцевого самоврядування (доповіді, есе).</p> <p>-Охарактеризуйте співвідношення ЄХМС і вітчизняного законодавчого забезпечення місцевого самоврядування</p>	
Всього 10 год.		
2	<p>Охарактеризуйте динаміку конституційно-правового забезпечення місцевого самоврядування в Україні.</p>	

	<p>Визначте проблеми імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізуйте конституційне забезпечення принципів автономії місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізуйте основні етапи законодавчого забезпечення місцевого самоврядування в незалежній Україні.</p> <p>Сформулюйте пропозиції щодо оптимізації підходів до розвитку законодавчого забезпечення місцевого самоврядування.</p> <p>Визначте специфіку локальної нормотворчості.</p> <p>Охарактеризуйте види локальних нормативних актів.</p> <p>Виявіть особливості відображення принципів автономії у локальних нормативних актах: у Статуті територіальної громади; у рішенні місцевої ради; у розпорядженні сільського, селищного, міського голови.</p> <p>Визначте основні вектори імплементації ЄХМС до українського законодавства.</p>
Всього 10 год.	
3	<p>Охарактеризуйте механізм стримування і протидія у системі органів місцевого самоврядування.</p> <p>Визначте повноваження голови місцевої ради.</p> <p>Розкрийте сутність та процедуру ухвалення актів голови місцевої ради.</p> <p>З'ясуйте функції та процедуру утворення комунальних установ, організацій та підприємств.</p> <p>Охарактеризуйте систему управління комунальними установами, організаціями та підприємствами.</p> <p>Визначте повноваження та організацію роботи виконкому місцевої ради.</p> <p>Розкрийте сутність та процедуру ухвалення актів виконавчого комітету.</p>
Всього 10 год.	
4	<p>Який механізм здійснення виборів в органи місцевого самоврядування в демократичних країнах?</p> <p>Охарактеризуйте забезпечення умов для здійснення депутатської діяльності.</p> <p>Охарактеризуйте взаємозв'язок депутатської діяльності і виконання виробничих або службових обов'язків.</p> <p>Визначте критерії ефективної діяльності депутата місцевої ради.</p> <p>Охарактеризуйте сесійну роботу місцевої ради.</p> <p>Розкрийте сутність тимчасових контрольних комісій.</p> <p>Обґрунтуйте вплив «партійного» аспекту на роботу депутатів.</p> <p>Розкрийте сутність постійних комісій місцевих рад.</p> <p>Визначте форми проведення депутатами прийомів виборців.</p> <p>Вкажіть основні групи питань, з якими стикаються депутати під час прийомів виборців.</p> <p>Визначте юридичний статус, права та обов'язки помічника-консультанта.</p> <p>З'ясуйте порядок звітування депутата місцевої ради.</p> <p>Охарактеризуйте схему підготовки депутатського звіту.</p>
Всього 10 год.	
5	<p>Охарактеризуйте сутність та алгоритм формування бюджету місцевої ради.</p> <p>Розкрийте процедуру формування проекту кошторису громади.</p> <p>Розкрийте причини та наслідки бюджетних змін протягом року.</p> <p>Поясніть на прикладах скільки в Україні існує бюджетів.</p>

	<p>Розкрийте основні напрямки бюджетних видатків.</p> <p>Проаналізуйте специфіку публічної інформації щодо діяльності комунальних підприємств, установ та організацій.</p> <p>Розкрийте сутність державних закупівель та процедури їх публічного контролю.</p>
Всього 10 год.	
6	<p>Охарактеризуйте форми публічної інформації та процедуру доступу до відкритих даних.</p> <p>Вкажіть яка інформація має розміщуватись на офіційних веб-сайтах місцевих рад.</p> <p>Визначте бази даних, які потрібні для роботи депутата.</p> <p>Поясніть, навіщо і як здійснюється електронне декларування?</p> <p>Назвіть та охарактеризуйте відкриті реєстри даних в Україні.</p> <p>Розкрийте сутність і функції медіа-карти.</p> <p>Охарактеризуйте процес підготовки прес-релізу.</p> <p>Що таке організаційний буклет?</p> <p>Охарактеризуйте процес підготовки і проведення прес-конференції.</p> <p>Обґрунтуйте залучення громадськості як ознаку демократії.</p> <p>Розкрийте класифікацію процесу громадської участі та типи громадян за рівнем громадської активності.</p> <p>Розкрийте суть, завдання лобіювання та його особливості в Україні.</p> <p>Охарактеризуйте процедурні аспекти підготовки і проведення громадських слухань.</p> <p>Охарактеризуйте співпрацю місцевої влади з громадськими організаціями та підтримку ініціатив громадськості</p>
Всього 10 год.	

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1	<p>Проведіть детальний аналіз Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування», визначте ключові положення, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування.</p> <p>(SWAT- аналіз, порівняльна таблиця).</p> <p>5 балів</p>	
2	<p>Підготуйте історичний огляд розвитку місцевого самоврядування в Україні та світі. Включіть ключові етапи та зміни, які впливали на еволюцію цього інституту.</p> <p>(доповідь, есе, презентація)</p> <p>5 балів</p>	
3	<p>Проаналізуйте основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування та оцініть, як вони</p>	

	<p>імплементовані в українське законодавство. (доповідь, презентація, есе) 5 балів</p>	
4	<p>Проведіть порівняльний аналіз систем місцевого самоврядування в різних країнах (наприклад, Україна, Німеччина, Франція, США). Визначте основні відмінності та спільні риси. (порівняльна таблиця) 5 балів</p>	
5	<p>Створіть модель бюджету для вигаданої місцевої громади. Врахуйте джерела доходів, видатки, планування розвитку громади. (презентація) 5 балів</p>	
6	<p>Розробіть стратегічний план розвитку для конкретної місцевої громади. Включіть аналіз поточного стану, визначення цілей, завдань, та заходів для їх досягнення. (таблиця) 5 балів</p>	
7	<p>Проведіть дослідження різних форм участі громадськості в місцевому самоврядуванні. Включіть аналіз успішних прикладів та рекомендації для покращення участі громадян. (SWAT- аналіз, порівняльна таблиця). 5 балів</p>	
8	<p>Проаналізуйте діяльність конкретної місцевої ради, використовуючи критерії ефективності та прозорості. Підготуйте рекомендації для підвищення ефективності. (презентація, доповідь) 5 балів</p>	
9	<p>Досліджуйте сучасні інноваційні підходи та технології, які використовуються в управлінні місцевими громадами. Розробіть пропозиції щодо їх впровадження в Україні. (презентація, таблиця) 5 балів</p>	
10	<p>Проведіть дослідження організації надання соціальних послуг у вашій місцевій громаді. Визначте основні проблеми та запропонуйте шляхи їх вирішення, враховуючи найкращі світові практики. (Презентація, есе)</p>	

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Система контролю та оцінювання

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Сумарна підсумкова оцінка (максимально 100 балів) складається з оцінювання форм **поточного контролю** (максимально 60 балів) і підсумкового контролю у формі **заліку / іспиту** (максимально 40 балів). Студент(ка) має набрати щонайменше **35 балів** за поточну роботу у семестрі, аби отримати допуск до заліку.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10	40	100

Види та форми контролю, засоби оцінювання. Формами поточного контролю є робота студента на семінарах (усна відповідь за лекційним матеріалом і контрольними питаннями, презентація результатів виконаних завдань та досліджень, доповнення та участь у дискусії, індивідуальний чи груповий проект) – до **5 балів** за тему, а також письмові самостійні роботи / ІНДЗ (тези із Завдань для самостійної роботи; реферативні огляди публікацій зі Списку літератури або інших джерел, зокрема книг, фільмів, подкастів, блогів; аналітичні звіти масивів даних) – до **5 балів** за тему.

Вимоги до самостійних робіт: обсяг до 2 сторінок; у формі роздумів на основі релевантних джерел в довільній формі за таким планом – (1) вступ з чітким формулюванням дослідницьких питань (може бути один абзац); (2) виклад основного матеріалу у вигляді тез/тверджень і їхньої обґрунтованої авторської аргументації (кілька абзаців); (3) стислі висновки (може бути один абзац); (4) посилання на залучені до виконання роботи джерела (за наявності цитувань).

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Місцеве самоврядування»

1. Що таке місцеве самоврядування і яка його роль у системі державного управління?
2. Які основні принципи місцевого самоврядування закріплені в Конституції України?

3. Які повноваження органів місцевого самоврядування визначені Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні"?
4. Що таке територіальна громада і як вона функціонує у контексті місцевого самоврядування?
5. Які повноваження мають місцеві ради та їх виконавчі органи?
6. Яка роль і функції міських, сільських та селищних голів у системі місцевого самоврядування?
7. Які права та обов'язки членів територіальних громад?
8. Що таке статут територіальної громади і які його основні положення?
9. Які форми прямої демократії можуть використовуватися в місцевому самоврядуванні?
10. Які органи входять до системи місцевого самоврядування в Україні?
11. Що таке бюджет місцевого самоврядування?
12. Які джерела доходів місцевих бюджетів існують?
13. Як здійснюється контроль за виконанням місцевих бюджетів?
14. Що таке статут територіальної громади?
15. Які основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування?
16. Як здійснюється організація роботи місцевих рад?
17. Які повноваження мають виконавчі органи місцевого самоврядування?
18. Яка роль місцевих державних адміністрацій у системі місцевого самоврядування?
19. Що таке регламент місцевої ради?
20. Як проводяться місцеві вибори в Україні?
21. Які вимоги до кандидатів у депутати місцевих рад?
22. Що таке пряма демократія в місцевому самоврядуванні?
23. Як здійснюється громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування?
24. Які форми участі громадськості в місцевому самоврядуванні ви знаєте?
25. Що таке муніципальна власність?
26. Як здійснюється управління комунальним майном?
27. Які особливості управління житлово-комунальним господарством на місцевому рівні?
28. Що таке стратегічний план розвитку територіальної громади?
29. Які етапи включає процес стратегічного планування розвитку територіальної громади?
30. Як здійснюється фінансування соціальних послуг на місцевому рівні?
31. Що таке програма соціально-економічного розвитку територіальної громади?
32. Які основні завдання виконавчих органів місцевого самоврядування в сфері соціального захисту населення?
33. Які форми взаємодії місцевого самоврядування з громадськими організаціями існують?
34. Що таке територіальне планування?
35. Як здійснюється регулювання земельних відносин на місцевому рівні?
36. Які основні завдання органів місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я?
37. Як здійснюється управління закладами освіти на місцевому рівні?

38. Що таке місцеві податки і збори?
39. Як здійснюється регулювання підприємницької діяльності на місцевому рівні?
40. Яка роль місцевих рад у забезпеченні правопорядку та громадської безпеки?
41. Які завдання органів місцевого самоврядування в сфері культури?
42. Як здійснюється управління закладами фізичної культури і спорту на місцевому рівні?
43. Що таке муніципальні послуги?
44. Які механізми захисту прав і свобод громадян на місцевому рівні існують?
45. Як здійснюється управління природними ресурсами на місцевому рівні?
46. Які основні завдання органів місцевого самоврядування в сфері екологічної безпеки?
47. Що таке муніципальна поліція?
48. Які основні функції муніципальної поліції?
49. Як здійснюється взаємодія органів місцевого самоврядування з центральними органами виконавчої влади?
50. Що таке міжмуніципальне співробітництво?
51. Як здійснюється міжнародне співробітництво органів місцевого самоврядування?
52. Які перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні ви бачите?
53. Які проблеми існують в системі місцевого самоврядування України?
54. Як здійснюється реформа децентралізації в Україні?
55. Які основні результати реформи децентралізації в Україні?
56. Які основні вимоги до організації роботи виконавчих органів місцевого самоврядування?
57. Як здійснюється правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування?
58. Які основні вимоги до професійної підготовки посадових осіб місцевого самоврядування?
59. Які механізми підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування ви знаєте?
60. Як здійснюється фінансове планування на місцевому рівні?
61. Які основні завдання органів місцевого самоврядування в сфері молодіжної політики?
62. Як здійснюється управління транспортною інфраструктурою на місцевому рівні?
63. Які перспективи розвитку територіальних громад в Україні ви бачите?
64. Які основні етапи формування місцевого бюджету і як він виконується?
65. Які джерела фінансування місцевого самоврядування?
66. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність органів місцевого самоврядування?
67. Як Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" визначає основні повноваження органів місцевого самоврядування?
68. Що таке муніципальна власність і як вона використовується органами місцевого самоврядування?

69. Які є види правових актів органів місцевого самоврядування?
70. Як забезпечується контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування?
71. Які механізми залучення громадськості до прийняття рішень органами місцевого самоврядування?
72. Які права та обов'язки депутатів місцевих рад?
73. Яка процедура прийняття рішень на сесіях місцевих рад?
74. Які нормативно-правові документи регулюють вибори до органів місцевого самоврядування?
75. Які вимоги до кандидатів на посади в органах місцевого самоврядування?
76. Які функції виконують виконавчі комітети місцевих рад?
77. Що таке місцевий референдум і як він проводиться?
78. Які основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування?
79. Які міжнародні стандарти у сфері місцевого самоврядування застосовуються в Україні?
80. Які особливості функціонування об'єднаних територіальних громад?
81. Як здійснюється управління комунальними підприємствами?
82. Що таке регламент місцевої ради і як він застосовується в роботі ради?
83. Які функції здійснюють постійні комісії місцевих рад?
84. Що таке міжмуніципальне співробітництво і які його форми?
85. Як здійснюється кадрова політика в органах місцевого самоврядування?
86. Які функції здійснюють старости у об'єднаних територіальних громадах?
87. Які завдання та повноваження районних і обласних рад?
88. Які нормативні акти регулюють діяльність асоціацій органів місцевого самоврядування?
89. Які особливості бюджетного процесу на місцевому рівні?
90. Які механізми фінансового контролю за виконанням місцевих бюджетів?
91. Яка роль і функції місцевих державних адміністрацій у взаємодії з органами місцевого самоврядування?
92. Які вимоги до звітності органів місцевого самоврядування перед громадою?
93. Як здійснюється стратегічне планування розвитку територіальних громад?
94. Які права і обов'язки громадських організацій у взаємодії з органами місцевого самоврядування?
95. Що таке соціальні замовлення і як вони використовуються органами місцевого самоврядування?
96. Яка роль органів місцевого самоврядування у реалізації державних програм?
97. Як органи місцевого самоврядування забезпечують надання адміністративних послуг?
98. Які особливості управління земельними ресурсами на місцевому рівні?
99. Які функції здійснюють органи місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства?
100. Яка роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні громадського порядку та безпеки?

101. Як органи місцевого самоврядування сприяють розвитку місцевої економіки?
102. Які завдання органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я?
103. Яка роль органів місцевого самоврядування у розвитку культури та спорту?
104. Як забезпечується доступ до публічної інформації про діяльність органів місцевого самоврядування?
105. Які механізми вирішення конфліктів в територіальних громадах?
106. Яка роль органів місцевого самоврядування у реалізації політики з питань молоді та дітей?
107. Які повноваження мають органи місцевого самоврядування у сфері екологічної безпеки?
108. Як здійснюється управління об'єктами культурної спадщини на місцевому рівні?
109. Які функції органів місцевого самоврядування у сфері освіти?
110. Яка роль органів місцевого самоврядування у соціальному захисті населення?
111. Які нормативні акти регулюють питання управління майном територіальних громад?
112. Як органи місцевого самоврядування співпрацюють з міжнародними організаціями?
113. Які особливості функціонування територіальних громад в умовах децентралізації?

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання усних відповідей поточного контролю (від 1 до 5 балів):

Високий рівень 5 балів	Відповідь студента характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, що вивчається. Він систематично активно бере участь в обговоренні теми, що вивчається, його відповіді характеризуються творчим креативним підходом.
Середній рівень 3 - 4 бали	Відповідь студента характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він недостатньо активно бере участь в ході обговорення практичного матеріалу, допускає у висловлюваннях деякі несуттєві неточності, його відповіді не характеризуються творчим креативним підходом.
Низький рівень 1 - 2 бали	Відповідь студента характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях на конкретні питання та недостатньо бере участь в обговоренні матеріалу, що вивчається.

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання. Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач, виконання індивідуальних завдань), виконання завдань для самостійної роботи є різною (дивись таблицю та Moodle). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить **100** балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем

відбувається з дозволу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях).

Методи та освітні технології навчання Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

МН2 – практичні методи (практичні роботи).

МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари і т.п.).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

Політика академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Рекомендована література

Основна

1. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посібник/В.В.Утвенко.— К.:ДП«Вид.дім а. «Персонал»,2017.—234с. —Бібліогр.:с.226–231.
2. Євтушенко О. Н. Місцеве самоврядування в Україні : теорія та практика становлення : [навчальний посібник] / О. Н. Євтушенко, Т. В. Лушагіна. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2013. – 316 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту / [С. Г. Сergyгіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін.]. – Харків : Право, 2023. – 208 с.
4. Козюра І. В. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в Україні в умовах державно-управлінських ре- 228 форм: Монографія / І. В. Козюра (кер.), Ю. Г. Іванченко, А. О. Краснейчук, О. М. Руденко, Л. Є. Шкляр та ін. — Лубни: Інтер Парк, 2013. — 180 с
5. Бедрій Р. Б. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні / Р. Б. Бедрій, С. Я. Бурда. — Л.: Львів. держ. ун-т внутрішніх справ, 2012. — 124 с
6. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи (March 2021), The 2021–2026 Пріоритети Конгресу місцевих та регіональних влад, Страсбург, доступно за

посиланням <https://rm.coe.int/2021-2026-priorities-of-the-congress-of-local-and-regional-authorities/1680a1b0bd>

7. Цілі сталого розвитку: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainabledevelopment-goals/>
8. Організація Об'єднаних Націй, Генеральна Асамблея, Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, A/RES/70/1, 21 жовтня 2015 року. Доступно за посиланням: <https://undocs.org/A/RES/70/1>
9. Закон України № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування»: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text 20](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text%20)
10. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування затверджуються Національним агентством з питань державної служби. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
11. «Представники центральних та місцевих органів влади в Україні започаткували Платформу діалогу з відкритого урядування», Офіс Ради Європи в Україні, 13 квітня 2021 року. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/national-and-local-authorities-in-ukraine-establish-a-platform-for-dialogue-on-open-government>
12. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи з публічної етики / Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on public ethics, прийняті 11 березня 2020 року. <http://rm.coe.int/16809a59e729>
13. Посібник з публічної етики: кроки з впровадження публічної етики у державних організаціях / Guide on Public Ethics: Steps to implementing public ethics in public organisations, Європейський комітет з питань демократії та управління, Рада Європи, 17 вересня 2020 року. <https://rm.coe.int/16809a4ae7>
14. Закон України № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування»: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/page 36](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/page%2036) Закон України № 93-IV «Про статус депутатів місцевих рад»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> 13. Закон України № 2493-III «Про службу в органах місцевого самоврядування»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
15. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: колективна монографія / за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ : РІДНА МОВА, 2016. 744 с. 2. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях : колективна монографія / за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ : РІДНА МОВА, 2016. 808 с.
16. Романюк С. А. Децентралізація: теорія та практика застосування : монографія. Київ, 2018. 216 с.
17. Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
18. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
19. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / редкол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін. Київ : НАДУ, 2014. 128 с.
20. Могілевський В. С. Роль децентралізації публічної влади в становленні та розвитку місцевого самоврядування в Україні. Вісник ЦВК. 2017. Вип. 1 (35). С. 60–65.
21. Нижник О. Теоретичні аспекти впливу децентралізації на розвиток держави та територіальних громад. Вісник НАДУ при Президентіві України. Сер. „Державне управління”. 2016. № 3. С. 56–62.
22. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика. Віче. 2015. № 12. С. 22–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_12_8

Додаткова

1. Результати моніторингу стану надання та оприлюднення публічної інформації щодо протидії поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, Уповноважений Верховної

- Ради України з прав людини, 2020. <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/rezultati-mon%D1%96toringu-stanu-nadannyata-oprilyudnennya-publ%D1%96chno%D1%97-%D1%96nformacz%D1%96%D1%97-shhodo-protid%D1%96%D1%97-poshirennyu-koronav%D1%96rusno%D1%97-xvorobicovid-19/>
2. Власюк О. С. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні. Регіональна економіка. 2015. № 1. С. 5–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_1_3
 3. Вольський О. Ключові особливості та характеристики виборчих кампаній до міських об'єднаних територіальних громад Львівської області. Політичні партії і вибори: українські та світові практики: зб. ст. і тез за результатами четвертої міжнародної наукової конференції „Політичні партії і вибори: українські та світові практики” (пам'яті Юрія Романовича Шведа) від 9 листопада 2019 року / за ред. А. Романюка і В. Литвина. Львів, 2020. Вип. 4. С. 97–100.
 4. Гладій В. І. Місьцеве самоврядування як ресурс політики євроінтеграції: досвід Вишеградської групи та перспективи для України : автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Львів, 2016. 20 с.
 5. Глизнер С. Виборчий процес в об'єднаних територіальних громадах ІваноФранківщини та Закарпаття (на прикладі виборів 9 жовтня 2017 року). Вісник Прикарпатського університету. Політологія. 2018. Вип. 12. С. 101–107. 22. Колесников О. В. Перші вибори старост в об'єднаних територіальних громадах України: проміжні підсумки. Вісник ЦВК. 2017. Вип. 2(34). С. 62–69. 23. Крутій О., Білоус К. Реформа децентралізації та місцеві вибори на сучасному етапі в Україні: ризики та перспективи. Публічне управління XXI століття: портал можливостей : зб. тез XX Міжнар. наук. конгресу. Харків, 2020. С. 122–125.
 6. Грובהва В. Система місцевого самоврядування в Польщі: перспективи використання досвіду в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 31. Том 1. С. 78–82.
 7. Данилишин Б. М., Пилипів В. В. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України. Регіональна економіка. 2016. № 1. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2016_1_3
 8. Даудова Г., Бондар Г. Функціонування органів місцевого самоврядування в умовах фінансової децентралізації. Теорія та практика державного управління. 2017. № 1 (56). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-1/doc/3/01.pdf>
 9. Євтухова Г. Ю. Особливості можливих проявів саботажу в здійсненні реформи децентралізації та місцевого самоврядування в Україні. Сучасне суспільство. 2018. Вип. 1 (15). С. 59–74.
 10. Закон України № 2939 «Про доступ до публічної інформації»: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
 11. Куценко Т. Ф., Сіренко Я. С. Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад як пріоритет децентралізації управління. Макроекономічне оцінювання публічного сектору в антикризовому управлінні : матеріали наук. прикладних дослідж. освіт.-проф. програми „Публічне управління та адміністрування за 2017–2018 рр.” / редкол. : І. Й. Малий та ін. Київ : КНЕУ, 2019. С. 125–152. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30350/MO_2019_7.pdf;jsessionid=CD804A723F673A143361C91F0AA4F40E?sequence=1
 12. Лендшел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи : монографія. Ужгород : Мистецька лінія, 2011. 688 с.
 13. Моніторинг стану виконання законодавства про доступ до публічної інформації в регіонах України. ПРООН, 2020. https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/monitoring-access-to-justicein-regions-in-Ukraine.html
 14. Набатова Ю., Ус Т. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів. Ефективна економіка. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>

15. Чиркін А. С. Організація місцевого самоврядування Чехії в світлі положень Європейської Хартії місцевого самоврядування. Право та інновації. 2015. № 3 (11). С. 154–161. URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/Chyrkin11.pdf>
16. Шляхтун П., Колюх В. Децентралізація по-українськи в контексті європейського досвіду місцевого самоврядування. Віче. 2015. № 18. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4918>

Посилання на інформаційні ресурси

[Бібліотека | Всеукраїнська Асоціація ОТГ - Part 2 \(hromady.org\)](#)

Децентралізація дає можливості. Веб-портал. URL: <https://decentralization.gov.ua/>

DESPRO. Веб-портал: <https://despro.org.ua/despro/>

Міністерство розвитку громад і територій. Офіційний веб-сайт: <https://www.minregion.gov.ua/about/>